

До спеціалізованої вченої ради Д 41.086.03
Національного університету «Одеська юридична академія»
65009, м. Одеса, Фонтанська дорога, 23

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Швед Анни Юрїївни на тему «Злочини проти конституційних засад національної безпеки за законодавством України та Скандинавських країн: порівняльна характеристика», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право

У сучасних умовах розвитку України як правової держави, враховуючи євроінтеграційний вектор зовнішньої політики України, особливої актуальності набувають питання вдосконалення українського законодавства з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду. Загострення проблеми забезпечення миру та безпеки в світі та в Україні вимагає посиленої уваги до проблем кримінально-правової охорони конституційних засад національної безпеки України. Відповідно до положень Декларації ООН «Про неприпустимість втручання у внутрішні справи держав, про охорону їх незалежності і суверенітету», гарантування самовизначення народів і націй та їх незалежності обумовлюється повним додержанням основних прав людини та її свобод.

У зв'язку з цим ефективна і повноцінна кримінально-правова охорона основ національної безпеки та конституційного ладу в Україні набуває особливої актуальності, оскільки покликана забезпечити суверенність держави Україна як держави-члена ООН і ОБСЄ, що виступає важливою складовою стабільності міжнародного співтовариства. Звернення у порівняльно правовому плані до кримінального законодавства Скандинавських країн обґрунтовується якістю законодавства, що охороняє конституційні засади національної безпеки, рівнем наукових досліджень, сталою практикою, які є у цих країнах.

Це безумовно вказує на актуальність і своєчасність проведення порівняльно-правового дослідження кримінально-правової характеристики злочинів проти конституційних засад національної безпеки за законодавством України та Скандинавських країн задля вирішення існуючих проблем кримінально-правової охорони конституційного ладу.

Дисертація А.Ю. Швед є першим комплексним дослідженням злочинів проти конституційних засад національної безпеки за законодавством України та Скандинавських країн у порівняльному аспекті. У дисертації сформульовано низку положень, нових у концептуальному плані та важливих в теоретичному та прикладному значеннях. З урахуванням позитивного досвіду Скандинавських країн розроблено поняття злочинів проти конституційних засад національної безпеки України; на підставі позитивного досвіду Скандинавських країн запропоновано доповнити ст. 112 КК України після слів «керівника політичної партії» словами «або щодо членів їх сімей у зв'язку з їх державною чи громадською діяльністю».

На підставі позитивного досвіду Скандинавських країн запропоновано внести такі зміни до КК України: в статті 110 КК України зазначити спосіб, яким може бути вчинено злочини, відповідальність за які передбачена частиною першою вказаної статті, та встановити більш суворе покарання у випадку застосування суб'єктом злочину насильницьких дій;

Авторкою запропоновано доповнити ч. 3 ст. 110 КК України положеннями про «дії, які призвели до втрати всієї території України або будь-якої її частини, або позбавлення прав на вказані території, або інші тяжкі наслідки»;

Вдосконалено підходи до систематизації доктринальних положень різних Скандинавських країн щодо норм про кримінальну відповідальність за посягання на конституційні засади національної безпеки, а також позиції щодо історичного розвитку правових норм, що відбувалися в певні періоди посилення іредентистських настроїв у державах, зокрема, тенденції до сепарації певних територій;

У дисертації дістали подальшого розвитку наукові позиції щодо співвідношення понять «конституційний лад» та «національна безпека», «посягання на конституційні засади національної безпеки» та «сепаратизм», наведено додаткові аргументи до розмежування таких понять на формально-логічному рівні; наукові підходи щодо розуміння конституційного ладу як об'єкта кримінально-правової охорони.

Таким чином, можна констатувати, що авторка у цілому на високому рівні піддала критичному осмисленню як наукові джерела, так і здобутий емпіричний матеріал, що дозволило сформулювати низку положень, що є новими, які стосуються науково-теоретичних засад кримінально-правової охорони конституційних засад національної безпеки за законодавством України та Скандинавських країн.

Позитивна оцінка дисертаційного дослідження в цілому не виключає наявності низки спірних положень, що потребують додаткового обґрунтування під час прилюдного захисту дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Авторкою запропоновано з урахуванням позитивного досвіду Скандинавських країн доповнити ст. 112 КК України після слів «керівника політичної партії» словами «або щодо членів їх сімей у зв'язку з їх державною чи громадською діяльністю». Аналізуючи дане положення виникає питання щодо доцільності такої новели, а також необхідність уточнення кола осіб, як підпадають під поняття «члени сім'ї» у контексті даної кримінально-правової норми.

2. На ст. 105 авторка вказує, що поняття злочинів проти конституційних засад національної безпеки України, які є окремим видом серед злочинів проти основ національної безпеки України, включає: дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади (ст. 109 КК України); посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (ст. 110 КК України); посягання на життя державного чи громадського діяча (ст. 112 КК України); фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади,

зміни меж території або державного кордону України (ст. 110–2 КК України). Виникає питання, чи наявні певні відмінності підходів до систематизації таких кримінальних правопорушень у кримінально-правовій доктрині Скандинавських країн?

3. Одним з положень наукової новизни, авторкою визначено подальший розвиток наукових підходів щодо розуміння конституційного ладу як об'єкта кримінально-правової охорони. Крім того, на ст. 85 авторка зазначає, що конституційний лад як об'єкт кримінально-правової охорони є невід'ємним елементом системи національної безпеки як об'єкта кримінально-правової охорони та співвідноситься з державним та суспільним ладом як ціле та його частина. Які саме підходи було проаналізовано авторкою та чи були проаналізовані такі підходи у кримінально-правовій доктрині Скандинавських країн?

4. На ст. 104 авторкою зазначено, що обсяг поняття «злочини проти конституційних засад національної безпеки» ширше, ніж обсяг поняття «сепаратизм». До такого висновку авторка прийшла керуючись логікою понять, оскільки вони є сумісними та знаходяться у відносинах підпорядкування. Хотілося б почути обґрунтування доцільності визначення поняття «сепаратизм» у контексті дослідження злочинів проти конституційних засад національної безпеки за законодавством України та Скандинавських країн.

Положення та висновки сформульовані у цій дисертації, вирішують значну науково-прикладну проблему, подальшому розвитку кримінального права, мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Дисертація А.Ю. Швед на тему «Злочини проти конституційних засад національної безпеки за законодавством України та Скандинавських країн: порівняльна характеристика» містить висунуті здобувачем науково обґрунтовані положення і результати, характеризується єдністю змісту, які розв'язують важливу науково-прикладну проблему та свідчить про особистий внесок здобувача в науку.

Дисертація відповідає вимогам, які передбачені 9,10,12,13, 14 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів

України від 24 липня 2013 року №567 а її авторка, Швед Анна Юріївна, за результатами публічного захисту, заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08. – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право.

Офіційний опонент

Завідувач кафедри
професійних та спеціальних дисциплін
Херсонського факультету ОДУВС
доктор юридичних наук, професор

Олег ШКУТА

Підпис Шкути О.О засвідчую
Проректор державного університету -
декану Херсонського факультету

Олексій СОЛОВЕЙ

